

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА БЕЗПЕКА ІННОВАЦІЙ

LEGAL PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY OBJECTS UNDER MARTIAL LAW: PRESERVATION AND SAFETY OF INNOVATIONS

Шаповалова А.О., провідний науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем протидії злочинності
*Навчально-науковий інститут № 1
Національної академії внутрішніх справ*

Запотоцька О.В., професор кафедри адміністративного, фінансового
та інформаційного права
Державний торговельно-економічний університет

Гуржій А.В., доцент кафедри адміністративного, фінансового
та інформаційного права
Державний торговельно-економічний університет

У статті досліджуються питання правового захисту об'єктів інтелектуальної власності в умовах воєнного стану з проєкцією щодо забезпечення умов для створення нового. Робота здійснює аналіз впливу збройної агресії на інститут інтелектуальної власності та запропоновано пропозиції що торкаються забезпечення ефективного захисту останньої.

Забезпечення та захист інтелектуальної власності виходить на новий рівень, що повинно спонукати до проведення нових наукових досліджень, інновацій та технологічного розвитку. Це повинно спонукати державу приділяти особливу увагу захисту інтелектуальної власності, забезпечуючи належний рівень її захисту, недопущення порушень в цій сфері, а в разі порушення відновити справедливість.

В статті розглядаються основні правові аспекти інтелектуальної власності, зокрема авторського права, патентного права та права на товарні знаки, і виявляє особливості їх застосування під час воєнного стану. Нами проаналізовано міжнародні норми та вітчизняне законодавство, що здійснюють регулювання вказаної проблематики, та вказує на прогалини в законодавстві, які можуть загрожувати безпеці інновацій.

Особлива увага приділяється заходам збереження та захисту інноваційних розробок в умовах воєнного стану. Автори вказують на створення спеціальних механізмів та процедур для захисту інтелектуальної власності, забезпечення її безпеки під час воєнного стану та відновлення правової охорони після його закінчення.

Дослідження включає приклади практики діяльності державних органів і надає рекомендації з удосконалення правового регулювання у сфері захисту інтелектуальної власності в умовах воєнного стану. Також звернуто увагу на важливість міжнародного співробітництва та обміну інформацією міжнародним суспільством для ефективного захисту інтелектуальної власності під час воєнного стану.

Ключові слова: інтелектуальна власність, воєнний стан, адміністративно-правовий захист, Кримінальний кодекс України.

The article examines the issue of legal protection of intellectual property objects in the conditions of martial law with the projection of ensuring the conditions for the creation of a new one. The work analyzes the impact of armed aggression on the institution of intellectual property and proposes proposals related to ensuring the effective protection of the latter.

The provision and protection of intellectual property reaches a new level, which should encourage new scientific research, innovation and technological development. This should encourage the state to pay special attention to the protection of intellectual property, ensuring the proper level of its protection, preventing violations in this area, and in the event of a violation, to restore justice.

The article examines the main legal aspects of intellectual property, in particular copyright, patent law and trademark law, and reveals the peculiarities of their application during martial law. We have analyzed the international norms and domestic legislation regulating the specified issues, and pointed out the gaps in the legislation that may threaten the safety of innovations.

Special attention is paid to measures to preserve and protect innovative developments under martial law. The authors point to the creation of special mechanisms and procedures to protect intellectual property, ensure its security during martial law, and restore legal protection after it ends.

The study includes examples of the practice of state bodies and provides recommendations for improving legal regulation in the field of intellectual property protection under martial law. Attention was also drawn to the importance of international cooperation and information exchange by the international community for the effective protection of intellectual property during martial law.

Key words: intellectual property, martial law, administrative and legal protection, Criminal Code of Ukraine.

Метою статті є дослідження основних проблем, пов'язаних із захистом об'єктів інтелектуальної власності під час воєнного стану, а також висвітлення заходів, які необхідно вживати для забезпечення їх збереження та безпеки.

Виклад основного матеріалу. Останні десятиліття розвитку цивілізації супроводжуються потрясіннями, що виникають як у наслідок природних чинників так і створені штучно людиною, або в наслідок її життєдіяльності. Особливою гостроти проблема захисту об'єктів інтелектуальної власності в Україні набула після повномасштабного вторгнення Російської Федерації. У часи нестабільності і криз збереження та захист інтелектуальної власності стають необхідними для підтримки імпульсу інновацій і прогресу. Збереження цінних активів має важливе значення для забезпечення безперервного розвитку та процвітання суспільства навіть у найважчі часи. Під час воєнного

стану, коли громадянські свободи можуть бути обмежені і панує невизначеність, права інтелектуальної власності винахідників, творців і новаторів повинні бути захищені. Тому вкрай важливо створити надійні механізми та правові рамки, які забезпечать безпечне середовище для інтелектуальної власності в ці складні часи.

Перед державою стоїть надзвичайно важлива та непроста задача, яка полягає у захисті права на інтелектуальну власність під час воєнного стану. Під час конфліктів і воєнних дій, інтелектуальна власність часто може бути під загрозою руйнування, крадіжки або незаконного використання.

Охорона і захист інтелектуальної власності має велике значення для стимулювання наукових досліджень, інновацій та технологічного розвитку. У таких ситуаціях необхідно приділяти особливу увагу захисту інтелектуаль-

ної власності, забезпечуючи належний рівень її захисту та покарання порушників.

Однак, важливо знайти баланс між захистом інтелектуальної власності та необхідністю забезпечення безпеки та обороноздатності країни. Необхідно враховувати специфіку ситуації та розробляти адекватні стратегії для забезпечення захисту прав власників інтелектуальної власності, зокрема шляхом установалення відповідних правил, моніторингу та покарання порушників.

Загально визнаною метою повинно бути створення та забезпечення діяльності стійкої та справедливої системи захисту інтелектуальної власності, яка сприяє розвитку науки, інновацій та технологій, навіть у складних умовах воєнного стану.

Можемо говорити про те, що адміністративно-правовий захист є окремим сегментом інституту інтелектуальної власності. Такий захист є необхідним, оскільки результати інтелектуальної діяльності, як тільки стають відомими широкому колу осіб, можуть бути легко використані, у тому числі з метою отримання прибутку. З розвитком технологій, удосконалення методів та засобів виробництва значно збільшився асортимент та різновид товарів, які є носіями поняття інтелектуальна власність. Як наслідок маємо чітке зростання порушень які виникають з приводу прав інтелектуальної власності. На сьогодні зазначені факти поширюються на товари та предмети не тільки заможних верств населення, які можуть собі дозволити предмети розкоші такі як дорогі автомобілі, золоті прикраси, побутова техніка. Порушення відбуваються і в частині товарів першої необхідності, які люди використовують у повсякденному житті, до них можемо віднести продукти харчування, засоби гігієни, одяг, побутові товари, лікарські засоби та багато іншого.

За порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності передбачена кримінальна відповідальність (ст.ст. 176, 177, 229 Кримінального кодексу України) та адміністративна відповідальність, яка закріплена в ряді статей Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме в ст.ст. 51-2, 164-3, 164-6, 164-7, 164-9, 164-13, а також ст. 345. Санкції цих статей передбачають такі види адміністративних стягнень, як штраф та конфіскація об'єкта адміністративного правопорушення. Слід зазначити, що Закон поширюється як на фізичні, так і на цифрові порушення, визначаючи важливість прав інтелектуальної власності в різних сферах.

Встановлюючи адміністративну відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності, Україна прагне захистити права власників інтелектуальної власності, сприяти інноваціям та стримувати потенційних порушників.

Відповідно до статті 420 Цивільного кодексу України об'єктами інтелектуальної власності є результати творчої та інтелектуальної діяльності[1]. Цивільний кодекс України наводять їх перелік, але у зв'язку з тим, що постійно відбувається розвиток творчості та технічного прогресу, в результаті якого виникають нові об'єкти інтелектуальної власності, вважати даний перелік вичерпним не можна. Необхідно зазначити, що такі об'єкти як торговельні марки, географічні позначення, комерційні найменування, лише прирівнюються до результатів творчої та інтелектуальної діяльності.

На сьогодні всі об'єкти права інтелектуальної власності прийнято поділяти на групи, серед яких можна виділити три головних, а саме:

– об'єкти на які поширюються авторські права та ті які можуть бути до них прирівняні. Це твори літератури та мистецтва, програмні продукти, що використовуються в різних сферах, збірки інформаційних даних, аудіо та відеозаписи, телевізійні передачі. Також потрібно згадати про об'єкти інтелектуальної власності у промисловості і аграрному секторі, сорти рослин і породи тварин); засоби індивідуалізації (комерційні найменування, торговельні марки, географічні позначення). тобто все те, що було винайдено та удосконалено і в установленому

порядку зареєстровано. Головною умовою за якої набувається право на об'єкти інтелектуальної власності повинно бути до цього не відомим та розробленим чи вдосконаленим вперше в результаті творчої та інтелектуальної діяльності, а також мати здатність бути втіленими в матеріальний об'єкт.

Під час дії воєнного стану дотримання прав інтелектуальної власності стає ще більш критичним. Співпраця між правоохоронними органами, відомствами інтелектуальної власності та правовласниками є важливою для ефективного правозастосування. Необхідно встановлювати чіткі канали зв'язку та координації для оперативного вирішення випадків порушень прав інтелектуальної власності. Посилений моніторинг, інспектування та правозастосування можуть допомогти боротися з підробками, піратством та іншими порушеннями інтелектуальної власності.

Підтримка міцної правової бази має першочергове значення для захисту об'єктів інтелектуальної власності під час воєнного стану. Так, 01.12.2022 року був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо відповідальності за порушення авторського права і (або) суміжних прав». Побудова ефективної системи охорони прав інтелектуальної власності є важливим кроком на шляху до євроінтеграції та адаптації законодавства до нових суспільних реалій. Важливо забезпечити, щоб закони та нормативні акти, що регулюють охорону інтелектуальної власності, чітко враховували наслідки воєнного часу та передбачали положення щодо захисту та дотримання прав інтелектуальної власності протягом дії воєнного стану.

Незважаючи на те, що країна досягла прогресу в удосконаленні своїх законів щодо захисту прав інтелектуальної власності, проблеми ще залишаються. Ці проблеми виникають через сукупність факторів, включаючи неадекватні механізми забезпечення виконання, недостатню обізнаність і законодавчі прогалини. Ось кілька ключових проблем щодо захисту інтелектуальної власності в Україні:

– недостатність ресурсів, включно з робочою силою та фінансуванням, перешкоджають правоохоронним органам виявляти та розслідувати порушення прав інтелектуальної власності. Відсутність правозастосування підриває довіру власників інтелектуальної власності, перешкоджає інноваціям і впливає на економічне зростання;

– підробка та піратство. Контрафактна продукція, зокрема предмети розкоші, фармацевтичні препарати, програмне забезпечення та розважальні медіа, наповнює ринок, що призводить до значних фінансових втрат для власників прав інтелектуальної власності. Виробництво, розповсюдження та продаж піратських товарів процвітають через поєднання корупції та існування незаконних ринків. Вирішення цих проблем потребує комплексного підходу, який включає більш суворі покарання, посилення зусиль правоохоронних органів, інформаційні кампанії та співпрацю з міжнародними організаціями;

– дефіцит суддів, які мають досвід у питаннях інтелектуальної власності, має наслідком прийняття непослідовних рішень і затримок у судових розглядах. Слід зазначити, що 29 вересня 2017 року був створений Вищий суд з питань інтелектуальної власності (відповідно до судової реформи 2016 року), але на сьогоднішній день конкретні терміни початку його роботи, так і не визначені.

Однією з основних причин, що спонукали державу здійснити кроки по вирішенню виникаючих питань у сфері прав інтелектуальної власності стала тенденція до наростання випадків їх порушення та конфліктних ситуацій. Для усунення прогалин, що були при наявності права на інтелектуальну власність та виникненні спірних моментів у цьому напрямку держава створила спеціальний орган, функції якого передбачають вирішення проблемних питань, цим органом став спеціалізований суд. Головними ознаками є особливий характер цих конфліктів, вирішення котрих, потребує не тільки певних специфічних знань

в юриспруденції, але і знання в технічній та наукових сферах. До компетенції зазначеного органу – спеціалізованого суду входить формування певного складу суддів, які відповідають певним критеріям та освідчені в питаннях та особливостях інтелектуальної власності, а й добирати до складу органу спеціалістів і з специфічними знаннями та вміннями в цій галузі. Якщо взяти за приклад судів які працюють в судах загальної юрисдикції, то в них будуть відсутні специфічні знання безпосередньо пов'язані з правами інтелектуальної власності. Зазначені фактори дадуть змогу оперативніше та значно краще здійснювати правосуддя та відновлювати порушені права. [2, 150];

– захист комерційної таємниці, включаючи службову інформацію та конфіденційні ділові дані, залишається також актуальною проблемою в нашій державі. Незважаючи на те, що Україна запровадила законодавство про захист комерційної таємниці, його застосування залишається слабким. Випадки привласнення та несанкціонованого розголошення комерційної таємниці складно розслідувати через відсутність чіткої правової бази та практичних механізмів. Посилення законів і механізмів забезпечення дотримання комерційної таємниці, а також підвищення обізнаності серед підприємств можуть сприяти кращому захисту;

– з розвитком цифрових технологій серйозною проблемою в Україні стало і порушення авторських прав в онлайн-сфері. Несанкціоноване використання та розповсюдження творів, захищених авторським правом, таких як музика, фільми, книги та програмне забезпечення, створює значні труднощі для правовласників. Відсутність ефективних механізмів боротьби з онлайн-піратством, обмежена співпраця між інтернет-провайдерами та правовласниками, а також поширеність анонімних онлайн-платформ посилюють проблеми. Посилення законів про цифрове авторське право, сприяння співпраці між зацікавленими сторонами та підвищення обізнаності громадськості про важливість дотримання авторських прав є важливими для вирішення цієї проблеми;

– обмежена обізнаність та освіта. Багато людей, у тому числі малий бізнес, можуть не повною мірою розуміти важливість захисту прав інтелектуальної власності. Така недостатня обізнаність може призвести до ненавмисного порушення або неспроможності отримати необхідний захист для своїх власних творів.

Щоб вирішити ці правові проблеми та посилити захист інтелектуальної власності в Україні, уряд і відповідні зацікавлені сторони повинні зосередитися на кількох ключових сферах, а саме:

– посилення правоохоронних механізмів та забезпечення належними ресурсами правоохоронні органи;

– посилення співпраці між правовласниками, правоохоронними органами та відповідними зацікавленими сторонами для ефективної боротьби з піратством;

– постійне вдосконалення та оновлення законодавства про інтелектуальну власність;

– підвищення рівня обізнаності громадськості щодо важливості дотримання прав інтелектуальної власності та надання вказівок для окремих осіб і підприємств щодо захисту своїх об'єктів інтелектуальної власності;

– спрощення адміністративного судочинства для забезпечення своєчасного та ефективного вирішення спорів щодо об'єктів інтелектуальної власності;

– заохочення міжнародного співробітництва та дотримання міжнародних договорів і угод. Україна повинна продовжувати виконувати міжнародні зобов'язання, такі як договори та торговельні угоди Всесвітньої організації інтелектуальної власності, які містять положення щодо захисту інтелектуальної власності. Співпраця з іноземними організаціями та обмін найкращими практиками можуть посилити зусилля із захисту активів інтелектуальної власності;

– забезпечення безперервної роботи відомств та установ, що забезпечують правову охорону інтелектуальної

власності має також вирішальне значення для підтримки захисту об'єктів інтелектуальної власності. Ці організації повинні мати плани заходів на випадок надзвичайних ситуацій, щоб гарантувати їх функціональність і безперебійну роботу. До цих заходів можна віднести: захист цілісності баз даних інтелектуальної власності; забезпечення доступності персоналу та надання каналів для реєстрації, перевірки та забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності;

– посилені заходи безпеки для захисту фізичних і цифрових IP-активів від крадіжки, знищення або несанкціонованого доступу. Заходи фізичної безпеки можуть включати охорону приміщень, обмеження доступу і впровадження систем спостереження. Для цифрових активів: шифрування, контроль доступу, регулярне резервне копіювання та плани аварійного відновлення мають вирішальне значення для захисту конфіденційної IP-інформації від кіберзагроз. Співпраця з експертами з кібербезпеки та впровадження надійної IT-інфраструктури посилить захист об'єктів інтелектуальної власності.

Держава в особі своїх структурних підрозділів стоїть на засадах дотримання права інтелектуальної власності, передбачена відповідальність за їх порушення, зокрема адміністративна. Через свої органи та підрозділи, зокрема: Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерство внутрішніх справ України, Службу безпеки України, Державну митну службу України, Антимонопольний комітет України та ряд інших Україна забезпечує реалізацію та дотримання державної політики у напрямку інтелектуальної власності. Зазначені підрозділи України в обов'язку своїх повноважень здійснюють регулювання проблем, які виникають в галузі інтелектуальної власності через застосування адміністративного законодавства, шляхом якісної діяльності захисних механізмів у дотриманні законності в галузі інтелектуального права [3, с. 6].

Можна говорити про недержавні підрозділи, які в свою чергу на ряду з державними спрямовують своя діяльність на захист прав інтелектуальної власності. До них можемо віднести:

– творчі спілки (Національна спілка письменників України, Національна спілка театральних діячів України, Національна спілка кінематографістів України, Національна спілка художників України, Національна спілка майстрів народного мистецтва України, Національна спілка архітекторів України, Національна спілка композиторів України, Спілка фотохудожників України, Національна спілка журналістів України, Всеукраїнська спілка кобзарів, Спілка рекламистів України, Всеукраїнська музична спілка, Спілка дизайнерів України, Український фонд культури, Національна ліга українських композиторів);

– недержавні інституції (Всеукраїнська асоціація патентних повірених; Коаліція з питань захисту прав інтелектуальної власності; Українська група Міжнародної асоціації з охорони промислової власності; Міжнародний центр правових проблем інтелектуальної власності (м. Київ); Антипіратський союз України; Українська юридична група; Авторсько-правове товариство, громадська організація «Всеукраїнське агентство авторів» [4, с. 69].

Україна в особі державних органів та підрозділів через інститут адміністративно-правової відповідальності повинна гарантувати недоторканість права інтелектуальної власності. Ефективність полягає в якісному виконанні владних повноважень у напрямку недопущення порушень в сфері інтелектуальної власності, а вразі порушень, невідкладне відновлення зазначених прав та усунення факторів, які до цього призвели. При виявленні фактів порушень, державні органи повинні невідкладно здійснити комплекс міроприємств щодо попередження та задіяння механізму адміністративного примусу який буде мати на меті забезпечення захисту прав особи, що володіє інтелектуальною власністю [5, 18].

Кодексом України про адміністративні правопорушення передбачено, що процесуальні документи щодо невиконання законодавчих норм, які стосуються інтелек-

туальної власності, повинні складати: органи Національної поліції України, органи Державної податкової служби України, державні інспектори з плеїнної справи у тваринництві, державні інспектори які безпосередньо займаються проблемами інтелектуальної власності, та державні інспектори, що займаються проблемними питаннями у сільському господарстві.

Перераховані уповноважені посадові особи в своїй діяльності застосовують відомчі нормативні документи, що стосуються порушень права інтелектуальної власності. Державні інспектори з питань інтелектуальної власності користуються Інструкцією з оформлення державними інспекторами з питань інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України матеріалів про адміністративні правопорушення (наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 13.02.2019 р. № 217) [6].

Посадові особи органів Національної поліції України, діють згідно до наказу МВС України від 24.12.2019 р. № 1096, та користуються Інструкцією з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції. Державна податкова служба України користується Інструкцією з оформлення податковими органами матеріалів про адміністративні правопорушення (наказ Міністерства фінансів України від 02.07.2016 р. № 566).

Характерною особливістю перерахованих нами відомчих нормативних актів щодо складання процесуальних документів є те, що вони здійснюються у відповідності до правил Кодексу України про адміністративні правопорушення, у той же час кожен із них наділені деякими особливостями, які мають наслідком відмінності в оформленні відповідних документів. У той же час зазначені відомчі нормативні документи мають обов'язок фіксації усіх адміністративних правопорушень, що зазначаються в законодавстві, що відносяться до компетенції Національної поліції України, Державної податкової служби України, державних інспекторів інтелектуальної власності.

Важливо зазначити, що адміністративна відповідальність яка передбачається вітчизняним законодавством за вчинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності є додатковим механізмом до цивільного та кримінального правозастосування. Цивільні засоби правового захисту, такі як компенсація збитків, можуть бути вирішені в порядку цивільного судочинства. Важливо наголосити на тому, що

національне законодавство, зокрема, Кримінальний кодекс України передбачає й більш суворе покарання. Так при вчиненні тяжких правопорушень у сфері інтелектуальної власності, може наступати кримінальна відповідальність. Загалом притягнення фізичних чи юридичних осіб до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з посяганням на об'єкти інтелектуальної власності в Україні, має на меті забезпечити швидкий та ефективний засіб боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності та захисту прав її власників.

Висновки. Збереження та захист об'єктів інтелектуальної власності під час дії воєнного стану є надзвичайно важливими для забезпечення постійного прогресу та розвитку інновацій навіть у важкі часи. Незважаючи на значні проблеми в державі та невизначеність, захист прав інтелектуальної власності стає вирішальним для підтримки процвітаючого середовища для творчості, досліджень та винахідництва.

На сьогодні головним завданням є досягнення тонкого балансу між захистом національної безпеки та дотриманням прав інноваторів. Уряд повинен створити надійні механізми для захисту об'єктів інтелектуальної власності, що дозволить винахідникам і творцям бути впевненими у своїх правах та інвестиціях. Одним із ключових аспектів збереження інтелектуальної власності є дотримання ефективних заходів безпеки: захист дослідницьких лабораторій і виробничих підрозділів від несанкціонованого доступу, крадіжки або пошкодження об'єктів інтелектуальної власності; блокчейн, цифрові водяні знаки та штучний інтелект. Інвестуючи в інноваційні технології та включаючи їх у стратегії захисту інтелектуальної власності, уряд таким чином може посилити їх захист.

Більше того, мають бути адекватні засоби правового захисту для вирішення будь-яких порушень прав інтелектуальної власності, забезпечуючи винахідникам і творцям доступ до справедливого та своєчасного правосуддя. Крім того, заохочення відкритих інноваційних практик і надання стимулів для співпраці може призвести до розробки інноваційних рішень для вирішення актуальних суспільних проблем.

Отже, збереження та захист об'єктів інтелектуальної власності під час дії воєнного стану вимагають комплексного підходу, який передбачає надійні заходи безпеки, необхідну правову базу та сприяння міжнародній співпраці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січ. 2003 р. № № 435-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
2. Іванов Ю. Ф. Кримінологія / Ю. Ф. Іванов, О. М. Джужа. К.: Вид-во Паливода А. В., 2006. 264 с.
3. Миджин Г.Є. Адміністративно-правовий захист прав інтелектуальної власності в Україні: дис. канд. юрид. наук. Львів, 2021. 266 с.
4. Гордієнко С.Г., Козенюк В.О. Створення інновацій та захисту інтелектуальної власності: проблеми та правові регулятори в Україні. *Правова інформатика*. 2014. № 3(43). С. 67-76.
5. Мельник І. В. Застосування заходів адміністративного примусу в умовах розбудови правової держави: дис. канд. юрид. наук. К., 2004. 182 с.
6. Про затвердження Інструкції з оформлення державними інспекторами з питань інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України матеріалів про адміністративні правопорушення : Наказ Міністерство економічного розвитку і торгівлі України від 13.02.2019 р. № 217. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0251-19#Text>.
7. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності. *Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_169#Text.
8. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності. *Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text.
9. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01 груд. 2022 р. №2811-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>.
10. Коваленко Н. Поняття та ознаки адміністративно-правового режиму. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 1. С. 106-110.
11. Зайківський О., Онїстрат О. Щодо забезпечення державного управління інтелектуальною власністю у сфері національної безпеки і оборони. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 6 (111). С. 24-35.
12. Вахонєва Т. Поняття права інтелектуальної власності та його складові. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2015. № 6. С. 24-32.
13. Волощенко О. Проблеми удосконалення права інтелектуальної власності в умовах євроінтеграції. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 4. С. 10-14.
14. Бошицький Ю.Л. Деякі питання кодифікації чинного законодавства України в сфері інтелектуальної власності в контексті міжнародних стандартів. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 3. С. 187-192.
15. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-VI. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
16. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 груд. 1984 р. № 8073-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.